

Enn kann bert upplýsing fyribyrgja Aids!

Fyrr ella seinni kemur Aids til Føroya eisini, men tit kunnu gera nógv fyri at fyribyrgja at nógv verða sjúk. Hetta kann gerast við at upplýsa og aftur upplýsa, sigur Birger Møller, danskur lækni, sum er á vitjan í Føroyum

Talið á fólki, sum fáa Aids-sjúkuna, er støðugt vaksandi. Tað verður roknað við, at talið tvífoldast eftir einum ári.

Ein uppperð, sum júst er almannakunn-gjörd, visir, at frá apríl 1985 til 1. januar 1986 vaks talið á Aids-sjúklingum í USA úr 10.000 upp í 16.000. Í Europa vaks tað úr 1000 upp í 1600, og taka vit eitt land sum Danmark, sum liggur millum londini í Europa við flest Aids-sjúklingum, so vaks tað frá apríl 1985 til januar 1986 úr 41 upp í 66.

Hetta upplýsir Birgir Møller, sum arbeiðir á gynekologisku deildini á sjúkrahúsinum í Århus. Birgir Møller er júst á vitjan í Føroyum.

Hann helt í gjár fyrilestur fyri føroyskum læknum sum eitt lið í teirra eftirútbúgving. Hann er boðin henda vegin av Læknafelagnum, men tað er eitt medisinal-firma, Abbott, sum rindar útreiðslurnar til ferðina.

Upplýsing

Birgir Møller sigur í samrøðu við Sosialin, at tað hevur ómetaliga stóran týdning at upplýsa um smittu- og sjúkuvandarnar við Aids og heldur hann, at eitt nú føroysku fjelmiðlarnir eiga at koma við sakligari upplýsing um hesa sjúku.

— Eg haldi to, at hetta ikki má bliva ein hetz móti teimum homoseksuellu, sum er størsti vandabólkurin, men tað skal vera saklig og ikki ósandi upplýsing um vandarnar.

Birger Møller sigur viðari, at enn hava tey eftirlit við Aids-sjúkuni í Danmark, men tað skal ikki nógv til, at tey missa tam-arhaldið.

Aids í Íslandi

Hann visir á, at júst nú eru tveir Aids-tilburðir uppdagaðir í Íslandi. Hetta eru teir fyrstu tilburðirnir har. Í Grønlandi hevur enn eingin tilburður

verið og heldur ikki í Føroyum.

Uppá fyrispurning nær vit kunnu rokna við, at henda sjúkan fer at koma til Føroya sigur Birger Møller, at tað er ilt at siga, men fyrr ella seinni fer hon eisini at koma til Føroya, leggur hann aftrat.

Hann visir to á, at føroyingar eins og onnur kunnu og eiga at gera alt fyri at fyribyrgja sjúkuni, og hetta gerst best við at upplýsa og aftur upplýsa.

Vandabólkar

Birger Møller sigur viðari, at tað serstakliga er millum homoseksuell, at Aids-sjúkan ger um seg. Tað visir seg, at umleið 90% av tilburðunum stava frá hesum bólkinum ella hesum umhvørvinum.

Tað eru to eisini aðrir vandabólkar, eitt nú »stikk-narkomanar« og bløðarar, sum hava fingið Aids-smittað bløð frá øðrum. Bløðarar eru to uttan fyri vanda nú nýggjur háttur verður brúktur í samband við at geva bløð.

Eisini prostituerað eru ein vandabólkur.

Og hvat gerst so fyri at sleppa undan at fáa smittuna!

Til tað sigur Birger Møller, at tað er at royna at halda seg burtur frá vandabólkunum ella ið hvussu so er at fyribyrgja, at ein fær smittuna.

Fyrsta tekinið

— Hvørji eru so tey fyrstu teknini — symptomini — um ein persónur hevur fingið Aids?

Birger Møller: — Tað eru nógv fólk sum fáa smittuna í seg, men sum ganga við henni alt sitt liv. Tey nýtast ikki at gerast sjúk, men við smittuni í sær kunnu tey smitta onnur, sum kunnu gerast sjúk.

Tey, sum gerast sjúk, plaga í fyrstani at kenna seg ógvuliga troytt í langa tíð, tey missa eini 5-10 kilo eftir bert fáum mánaðum, hava diarre og fepur. Eisini sveitta tey nógv um náttina og lymfukertlarnir vaksa.

Øll doyggja

Birger Møller sigur, at umleið 20-30% av teimum, sum hava fingið smittuna í seg, gerast sjúk av Aids eftir umleið 5 árum.

Er ein vordin Aids-sjúkur, so er næstan 100% vissu fyri at ein doyri. Umleið helvtin doyri eftir einum ári, 75% eftir tveimum árum og bert hendinga tilburðir liva longri.

Birger Møller sigur viðari, at besti máttin at tryggja seg móti Aids er bert at hava seksuella samveru við eitt annað fólk.

Granska

Tað verður lagt stórt arbeiði í at finna fram til

Birger Møller í gongugøtuni í miðbýnum í Havn

eina vaccinu imóti Aids og somuleiðis verður roynt at finna heilivág, sum kann lekja fólk, sum longu hava fingið smittuna í seg.

Birger Møller sigur, at tað fara at ganga meira enn 5 ár til læknavisindin hevur eina vaccinu imóti Aids. Ein av orsökunum til at hetta er so trupult arbeiði er tann, at Aids-virus broytist og tí er neyðugt við nógvum ymsum vaccinum.

Úr Afrika

Hóast tað bert eru trý ár síðani, at fyrsti Aids-tilburðurin varð ávistur í Danmark, so hevur Aids-sjúkan herjað í Sentralafrika í kanska eini 15-20 ár. Tað er eisini haðani at sjúkan er komin til USA og Vestureuropa.

Meðan tað í dag framvegis nærum bert eru mannfólk, sum hava sjúkuna í Vesturheiminum, so eru tað helvt um helvt

kvinnur og menn, sum hava sjúkuna í Sentralafrika.

Aids ger nógv um seg í amerikonskum stórbýum. Serliga eru tað San Francisco, Los Angeles og New York. Um talið av tilburðum tvífoldast hvørt ár, kunnu vit rokna við, at tað verða 100.000 fólk í USA sum eru sjúk av Aids í 1990. Í dag er talið 16.000, sigur Birger Møller at enda.

jan

TRYGD BARNANNA

tínum hondum

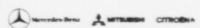

S. BOKHALDSVIRKIB

Grannskoðan · Edv-virkid
Tlf. 61376

av øllum biltypum. Vit vita hvar bilur tín rustar og viðgera hann eftir EDM-fyriskipanini. Tað er aldri óveint við PAVA.

P/f Ivan Johansen

Box 205
Service — Umboð — Værstaur
Hoyvíkvegur — tlf. 13666 — 3800 Tórshavn